

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
А288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV
А288 Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.
ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025
ISBN 978—966—419—456—0

3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с. URL: <https://archive.org/details/velykyislovnyk/page/532/mode/2up>
4. Порядок допуску до складення кваліфікаційного іспиту, порядок складення кваліфікаційного іспиту та методика оцінювання результатів складення кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні : рішення Ради адвокатів України від 17.12.2013 № 270 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr270871-13#Text>
5. Положення про порядок складання кваліфікаційного іспиту та методу оцінювання кандидатів : рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України від 19.06.2024 № 185/зп-24 (зі змінами). URL: https://www.vkksu.gov.ua/sites/default/files/field/file/polozhennya_pro_poryadok_skladannya_kvalifikacijnogo_ispytu_ta_metodyky_ocinyuvannya_kandydativ_04.07.2025.pdf
6. Клименко Г. О. Реформування процедури складення кваліфікаційного іспиту для отримання права на заняття адвокатською діяльністю. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. № 1 (129). 2025. С. 21–24.
7. Бугайчук К. Л. Особливості підготовки адвокатів, прокурорів і суддів у зарубіжних країнах. *Шлях успіху і перспективи розвитку (до 26 річниці заснування Харківський нац.універ.внут.справ) : матеріл. міжнарод. наук.-практ.конфер. (20 листопада 2020 року)*. Харків. 2020. С. 100–102.

Гривенко В. В.

аспірант кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА ОРГАНИ АДВОКАТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Запровадження воєнного стану на території України вплинуло на всі сфери державного та суспільного життя. Інститут адвокатури не став винятком та зіткнувся з численними викликами, що обумовило зміни в діяльності не лише окремих адвокатів, але й у роботі органів адвокатського самоврядування. Відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», адвокатське самоврядування — гарантоване державою право адвокатів самостійно вирішувати питання організації та діяльності адвокатури в порядку, встановленому законом [1]. Перелік органів адвокатського самоврядування наведено у ст. 47 зазначеного Закону, а об'єднує їх Національна асоціація адвокатів України.

Повномасштабна війна триває в Україні вже понад трьох років та за цей час можна зробити висновок, що органи адвокатського самоврядування послідовно та оперативно реагували на актуальні потреби не лише адвокатської спільноти, а й суспільства загалом. Їхня діяльність охопила широкий спектр напрямів, серед яких — матеріальна допомога адвокатам, звільнення окремих адвокатів від сплати щорічних внесків на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування, організація волонтерських ініціатив, розширення мережі офіційних представництв адвокатури України за кордоном, а також забезпечення правової допомоги військовослужбовцям, військовим адміністраціям та цивільним громадянам, які постраждали від війни.

Розглянемо деякі конкретні рішення, що були прийняті органами адвокатського самоврядування з метою реагування на виклики воєнного стану.

Так, робота Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, як і інших органів адвокатського самоврядування, у перші дні повномасштабного вторгнення не могла продовжуватися у звичайному форматі. У перший час її діяльність була фактично заблокована, а всі засідання — скасовано [2]. Задля вирішення цієї проблеми на підставі пропозицій голови ВКДКА С. Вилкова Радою адвокатів України було ухвалено Рішення від 25.03.2022 р. № 34, яким були внесені зміни до Регламенту ВКДКА та Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність. Згідно з вищезазначеними змінами, засідання ВКДКА можна було проводити дистанційно (в режимі реального часу при підключенні до Інтернету) за допомогою програм, відеоконференцв'язку та інших засобів комунікації.

Наступний приклад адаптаційного рішення органу адвокатського самоврядування пов'язаний зі вступом багатьох адвокатів до лав Збройних Сил України. Рада адвокатів України висловила позицію щодо звільнення таких адвокатів від дисциплінарної відповідальності за неприпинення адвокатської діяльності через мобілізацію (Рішення РАУ від 03.03.2022 р. № 24). У той саме час, у Рішенні № 60 від 02.08.2024 р. РАУ наполягала на зупиненні адвокатської діяльності у зв'язку з виникненням обставин несумісності.

Щодо діяльності органів адвокатського самоврядування на регіональному рівні, варто навести такі приклади. Так, керівництво Ради адвокатів Донецької області на початку війни вирішило надавати допомогу адвокатам та їхнім сім'ям, які втратили житло та майно через російську окупацію. У свою чергу, у Хмельницькій області було організовано реєстр адвокатів, готових прийняти собі у провадження справи колег, які мобілізовані або виїхали з сім'ями з території облас-

ті. Крім того, було сформовано реєстр адвокатів, які готові долучитися до збору доказів військової агресії у міжнародних судах та реєстр адвокатів, які безпосередньо взаємодіють з військовими адміністраціями і надають їм професійну правничу допомогу [3].

Наведені приклади рішень та дій органів адвокатського самоврядування є лише частиною комплексу рішень, які було вжито за роки повномасштабної війни. У якості висновку можемо запропонувати деякі критерії для класифікації проявів впливу воєнного стану на органи адвокатського самоврядування.

Так, залежно від характеру змін, що відбулись у результаті впливу воєнного стану на органи адвокатського самоврядування, можемо виокремити: 1) функціональні зміни в органах адвокатського самоврядування; 2) організаційні зміни (цим обидвом видам змін передували зміни до правових документів).

Залежно від тривалості змін у діяльності органів адвокатського самоврядування через запровадження воєнного стану пропонуємо виокремлювати: 1) зміни, що мали тимчасовий характер; 2) зміни, що мали постійний характер.

Список використаної літератури

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
2. «Навіть у воєнний час ми вимушені відстоювати незалежність інституту адвокатури» — Сергій Вилков, голова ВКДКА. *PRAVO. Видавництво Юридична практика*. URL: <https://pravo.ua/navit-u-voiennyi-chas-myvymusheni-vidstoiuvaty-nezalezhnist-instytutu-advokatury-serhii-vylkov-holova-vkdka/>
3. Ради адвокатів регіонів під час воєнного стану надають допомогу у посиленому режимі. *Вебсайт Національної асоціації адвокатів України*. URL: <https://unba.org.ua/news/7343-radi-advokativ-regioniv-pid-chas-voennogo-stanu-nadayut-dopomogu-u-posilenomu-rezhimi.html>

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент ***Свида Олексій Георгійович***

Хотинська-Нор О. З.

Декларування в системі адвокатського самоврядування:
фікція чи норма? 335

Степанов Є. В.

Актуальні питання здійснення функцій адвокатського
самоврядування у діяльності кваліфікаційно-дисциплінарної
комісії адвокатури 337

Заболотний О. М.

Законодавче регулювання визначення початку перебігу строку
оскарження рішень кваліфікаційно-дисциплінарної комісії
адвокатури 341

Кармазіна К. Ю.

Практика оскарження рішень комісії з оцінювання якості,
повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної
правничої допомоги Ради адвокатів Одеської області 346

Щербатий Р. Р.

Кваліфікаційний іспит як умова доступу до правничої
професії 351

Гривенко В. В.

Вплив воєнного стану на органи адвокатського
самоврядування 355

Зубрицький О. О.

Критерії поважності причин та практика ВКДКА
у дисциплінарних провадженнях щодо неявки адвокатів
у судові засідання 358

Кулікова К. А.

Роль органів адвокатського самоврядування у реалізації
гарантій адвокатської діяльності 362

Левенець К. Є.

Роль вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури
у забезпеченні дотримання адвокатами стандартів адвокатської
діяльності 366

Неліна Д. В.

Роль Національної асоціації адвокатів України у забезпеченні
функціонування системи безоплатної правничої допомоги 370

Панчошенко О. С.

Цифрова трансформація діяльності органів адвокатського
самоврядування 373